

filosofisch elftal

Haring
Gude - Roeser - Ankersmit - Van Tongeren
Spruyt - Groot - Van Brederode
Huijter - Van Middelaar - Verrijn Stuart

Wat kunnen denkers zeggen over de actualiteit? Tweewekelijks spreekt Trouws Filosofisch Elfal zich uit. Vandaag: Hoe staat het met het democratische gehalte van de Amerikaanse presidentsverkiezingen?

Crisis bedreigt democratie

Bart Jan Spruyt, historicus en conservatief denker. Hij meent dat ook in Nederland de begroting 'één grote poppenkast' lijkt.

Sabine Roeser, onderzoeker en universitair docent filosofie aan de Technische Universiteit Delft. „Vaker stemmen helpt niet.“

Marc van Dijk

De nieuwe president van de Verenigde Staten treedt aan met de grootste schuldenlast ooit. Hij moet rigoureuze bezuinigen en waarschijnlijk belastingen aanzienlijk verhogen. Maar Obama noch McCain heeft dat in zijn verkiezingsprogramma staan. McCain belooft lastenverlaging, Obama zaken die de overheidsuitgaven nog opjagen. Na hun inauguratie kunnen ze hun economische plan het raam uitgooien, zei een voormalig regeringsadviseur onlangs. Is hiermee niet het einde van de democratie in zicht? Als de inhoud van een campagne zo weinig met de realiteit te maken heeft, waarvoor wordt de kiezer dan überhaupt nog geraadpleegd?

Sabine Roeser vindt het kwalijk. „Ik kan ook luchtkastelen bedenken en zaken voorspiegelen die onbetaalbaar zijn. Het is absoluut zaak dat beide kandidaten laten weten welke consequenties de financiële crisis heeft voor hun programma's.“

Bart Jan Spruyt: „Het is inderdaad opvallend dat de kandidaten dat niet doen. Als dat zo blijft, is dat niet eerlijk tegenover de kiezer. Maar ze kunnen er op den duur niet omheen, want alles wat ze tot nu toe hebben gezegd was gebaseerd op drijszand.“

„Voor Nederland geldt trouwens ongeveer hetzelfde. Oud-minister van financiën Onno Ruding zei zaterdag dat de rijksbegroting voor 2009 gezien de laatste ontwikkelingen bij het oud vuil kan. Een begroting waarmee de Tweede Kamer twee weken geleden heeft ingestemd, is inmiddels achterhaald door de werkelijkheid. Als de regering daar geen verantwoording over aflegt, kunnen we zeggen dat die hele toestand ook één grote poppenkast is geweest. Maar bij de financiële beschouwingen van deze week zullen onze wakkerere volksvertegenwoordigers het kabinet ongetwijfeld het vuur aan de schenen leggen.“

Plato zei: elke democratie is gedoemd tot verval, want politici omzeilen pijnlijke maatregelen en praten het volk naar de mond. Is dat wat we nu zien?

Spruyt: „Nou, het lijkt er vooral nog niet op dat de kandidaten de kiezers doelbewust misleiden. Maar de democratie staat wel onder druk, zowel in de VS als in Nederland. Dat komt doordat veel politici geen samenhangende maatschappijvisie meer hebben waarvoor ze de kiezer warm maken. Ze inventariseren liever wat de kiezer wil, en baseren daarop hun programma. Met dit populisme degraderen ze zichzelf tot doorgeeftuiken van de bevolking.“

„Hebben ze wel een visie, dan levert die niet zomaar een uitvoerbaar programma op. Er is in de VS geen ruimte voor belastingverlaging en ook niet voor een nieuw stelstel van gezondheidszorg. Ook gebroken beloftes ondermijnen de democratie.“

„Daarbij: de bureaucratische werkelijkheid is niet gelijk aan de politieke. Ambtenaren runnen meerjarige projecten. Een ministerie is als een trage mammoettanker met een verre bestemming, een politicus is hoogstens een toevallig passerende

Spruyt: Democratie VS is wel gezonder dan die van ons

kapitein die de koers een paar graden kan verleggen. Een politicus kan minder uithalen dan veel verkiezingsretoriek wil doen geloven.“

„Nederland kent een extra hinderenis: coalitievorming. Inde VS is er tenminste een winnaar. Hier weet je nooit wat je krijgt. Als je geharmerd was van de centrum-rechtse Balkende-kabinetten, en je stemde op hem, kan hij zomaar met jouw stem over links gaan. Die lui gaan volgens hun eigen logica bij elkaar zitten en sluiten dan ook nog eens compromissen waardoor van alle beloftes hooguit een verwaterde substantie overblijft.“

Roeser: „Qua dynamiek en diversiteit biedt ons model meer mogelijkheden. Wie weet dat er in de VS ook nog twee andere kandidaten zijn: Ralph Nader en Bob Barr? De twee grote partijen azen op dezelfde gematigde kiezers en nemen zo voortdurend elkaars issues en standpunten over. Terwijl ze een echt andere zienswijze, zoals die van de onafhankelijke kandidaten, niet eens bespreken. De campagnebudgetten bepalen wie de aandacht krijgt. En de sponsors die deze budgetten gene-

ren, beïnvloeden de agenda.“

Spruyt: „In Amerika heb je meer te kiezen; niet alleen het staatshoofd, maar ook de burgemeester en de sheriff. Dus de Amerikaanse democratie is nog altijd een stuk gezonder dan de Nederlandse.“

Roeser: „Dat lijkt me niet. Alle problemen waar de democratie klaarblijkelijk mee te kampen heeft, treden alleen maar vaker op als je vaker moet stemmen. Want juist op het moment dat je de burgers gaat raadplegen, ligt het gevaar van populisme het meest op de loer.“

Spruyt: „Welnee, het Amerikaanse systeem zorgt ervoor dat een politicus met zijn water naar de kiezer moet, en moet uitleggen wie hij is, wat hij van de situatie vindt en wat zijn plannen zijn. Hij moet dus verantwoordelijkheid afleggen en kan worden afgerekend op zijn woorden. Kom daar in Nederland maar eens om.“

Roeser: „De burger heeft eerder te veel dan te weinig te kiezen. In onze technologisch hoogstaande samenleving kun je niet meer van burgers verwachten dat ze zich overal in verdiepen om een gefundeerd oordeel te vellen. Neem de Europese grondwet. Bijna niemand, in elk geval bijna geen leek, kon die lezen en begrijpen. Maar we moesten ons er wel over uitspreken. Het resultaat was dat er over iets heel anders werd gestemd dan over de voorliggende wet.“

Wat is het alternatief? Roeser: „Volgens mij is er maar één remedie tegen een verdere toename van het populisme: deliberative democracy. Dat is een politiek-filosofische beweging die methodes ontwikkelt om de democratie terug te brengen tot dat waar het eigenlijk om zou moeten gaan: diepgaand debat in plaats van opinieonderzoek. We moeten niet achterhalen hoeveel mensen ergens mee zijn, zoals Rita Verdonk doet met haar website, maar zoeken naar de beste oplossingen, en die voor het voetlicht brengen.“

„Mensen zijn nog steeds behept met het vermogen om een overtuiging te veranderen door een goed argument. Er moeten debatten komen waar debatleiders kandidaten dwingen om argumenten te brengen, in plaats van fraaie slogans. We zouden alleen moeten stemmen over grote, fundamentele zaken. En daar zouden we dan eerst veel uitgebreider en diepgaander over moeten delibereren.“

Spruyt: „Dat is een puur procedurele oplossing. Maar de enige remedie is inhoudelijk, en bestaat hierin dat burgers door een goede opvoeding en goed onderwijs de simplistische verleidingen van demagogische politici kunnen weerstaan.“

Het aantal Nederlandse boeddhisten wordt in verschillende rapporten te hoog geschat. De cijfers blijken steeds afkomstig van de Boeddhistische Omroep Stichting. De belangen voor de boeddhistische zuil zijn groot. „We passen het aan op de site.“

Aziatische en Nederlandse boeddhisten vieren Chinees nieuwjaar. Hun aantal wordt consequent te hoog geschat.

Pauline Weseman

De koepelorganisatie van boeddhisten overdrijft de groei in het aantal boeddhisten in Nederland schromelijk. Dat stellen verschillende wetenschappers.

Ondertussen draagt de Boeddhistische Unie Nederland (BUN) – op grond van die hoge cijfers – met groete voortvarendheid wel bij aan de totstandkoming van een boeddhistische zuil met eigen basisschool, een universitaire opleiding voor geestelijke verzorgers, een hospice, een zorgverzekerings. Vorige week werd de BUN als zending instantie voor de geestelijk verzorgers erkend door het ministerie van justitie.

Hoeveel boeddhisten zijn er nu eigenlijk, is de grote vraag. Waren er in 1996 volgens de BUN nog 33.000 boeddhisten, drie jaar later waren het er ineens 169.000, in 2004 waren 250.000 mensen boeddhist. Dat is gebaseerd op een naar eigen zeggen 'concrete telling' van de Boeddhistische Omroep Stichting (BOS) die daarvoor alle aangeslotenen bij boeddhistische groeperingen bij elkaar heeft opgeteld. Volgens BOS en BUN zijn er tenminste zeventig ge-

meenschappen, waarvan er 43 door de BUN worden vertegenwoordigd.

Nu groeit de belangstelling voor het boeddhisme wel degelijk, maar een aantal van 250.000 is toch echt overdreven, relateert Freek Bakker, onder andere intercultureel theoloog en docent boeddhisme aan de Universiteit Utrecht. Bakker denkt eerder aan gemiddeld honderd bezoekers per sangha (gehoofsgemeenschap), ofwel 7000 autochtone boeddhisten.

Een indicatie voor het aantal allochtone boeddhisten is, denkt Bakker, de omvang van de eerste en tweede generatie Vietnamezen en Thai. Dat zijn er krap 33.000 volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Van de 47.000 Chinezen in Nederland is slechts een klein groepje boeddhist. In totaal kunnen er dus nooit meer dan 80.000 boeddhistische allochtonen zijn.

Toch komen ook onderzoeksbureaus met veel hogere cijfers. Zij blijken zich allemaal te baseren op dezelfde cijfers van de boeddhistische omroep BOS uit 1999.

In het deze maand uitgekomen rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau, 'Maatschappelijke organisaties in beeld', duikt het cijfer op van 170.000 boeddhisten uit 1999,

Boeddhisten rekenen zich rijk met te hoge cijfers

of ze wel bestaan. Een van zijn argumenten is de tegenvallende animo voor de collectieve boeddhistische zorgpolis van Zilveren Kruis Achmea. In plaats van de verwachte 'paar duizend', hebben na twee jaar 730 boeddhisten zo'n polis, vertelt woordvoester Rompa. Inderdaad, 'het loopt niet storm', maar Rompa twijfelt niet aan de juistheid van de BUN-cijfers: „Mensen hebben tegenwoordig veel keuze en deze polis is betrekkelijk nieuw, dat speelt ook mee.“

Ook bij de recente plannen voor de boeddhistische Mandalaschool in Amsterdam en een universitaire opleiding voor geestelijke verzorgers, en bij de recente erkenning als zending instantie door het ministerie van justitie, fungeren de hoge aantallen volgens Hogendoorn als 'ketenbewijs' voor een groot draagvlak.

Die cijfers zijn een hopeeloo drama, zegt de Haagse BUN-voorzitter Varamitra. De cijfers van de BOS zijn 'van voor zijn tijd'.

„Ik zeg altijd dat er ergens tussen de 15.000 en 1,5 miljoen boeddhisten zijn in Nederland. Met een heel natte vinger zeg ik 50.000. Het lastige is dat het boeddhisme een open systeem is. Iedereen die zich boeddhist voelt, mag zich zo noemen. Er is geen doopregister zoals bij christenen, en veel boeddhisten willen zich juist nergens bij aansluiten. Ik denk dat die 250.000 in elk geval te veel is, dat aantal zullen we op de site aanpassen naar 170.000.“

Varamitra vindt het niet terecht dat de BUN wordt verweten dat hij de hoge cijfers voor het karretje spant van een boeddhistische zuil. De initiatieven voor instellingen komen volgens hem niet van de BUN zelf.

„Het probleem is dat iedereen in dit land altijd cijfers wil hebben, maar zo werkt het niet bij boeddhisten. Zolang de overheid hamert op cijfers, is het geen wonder dat er cijfers worden gecreëerd. Ik twijfel niet aan de goede intenties van alle boeddhistische initiatieven, maar ik zeg wel tegen de initiatiefnemers: maak het maar waar of er inderdaad zo'n groot maatschappelijk draagvlak is als wordt beweerd. Ik daag de wetenschap uit om een goede meetmethode te ontwikkelen.“

Diezelfde oproep doet BOS-directeur Gertjan Mulder. „Er is geen wetenschappelijk alternatief om boeddhisten en andere ongeorganiseerde religieuzen te tellen.“ Mulder vindt de discussie over het aantal boeddhisten achterhaald en twijfelt niet aan het getal 170.000.

Voor de BOS-radio zei BUN-voorzitter Varamitra onlangs: „Er komt een groeiende markt aan. We leven natuurlijk in een aanbodeconomie: op het moment dat we dit gaan aanbieden, gaat die vraag ook gewoon ontstaan.“

Ondanks het gebrek aan solide cijfers, twijfelt Varamitra niet aan het bestaan van draagvlak. „De vele vrijwilligers voor het hospice, de school, de gevangenis en de centra die dag en nacht voor een schamel loontje doorwerken, daarin zie ik draagvlak. Dat is meer dan een rekensommetje.“

Maar waar zijn ze dan, al die boeddhisten? Hogendoorn vraagt zich af

FOTO AMAURY MILLER

Ingezonden Mededelingen

Zelfs als ik voor mijn werk in het buitenland ben, leef ik mee met mijn thuisgemeente!

Gemeenteleden de gelegenheid bieden overal kerkdiensten te kunnen volgen? SIKN kent een flexibel kerkelefoonsysteem, gebruiksvriendelijk voor zowel zender als ontvanger.

Meer informatie of een offerte? Bel (0182) 75 05 20 of mail verkoop@sikn.nl.

www.sikn.nl

KERKELIJK MEELEVEN, OVERAL.

BIOGRAFIEK

Iedere levensloop loopt anders

Opleidingen, cursussen, workshops en lezingen. Vanuit biografisch perspectief.

www.biografiek.nl
 Instituut voor Biografiek
 Landgoed de Reehorst, Driebergen

Academie voor Psychologica

Opleiding voor:

- NLP practitioner
- NLP master practitioner
- Mental Health Coach
- Mental Health Master Coach

„Een weg naar emotionele vrijheid“
 www.avpl.nl - info@avpl.nl - Tel. 0528-234528

europes instituut
educatie in coaching en counseling

Worden wie je zou kunnen zijn...

10+11 januari
 voor coaches

- Leergang Persoonlijke Effectiviteit
- Opleiding tot Master Coach of Counselor

www.europesinstituut.nl
 Bezoek onze Open Dag op 21 november

www.prci.nl

Praktijk voor bewustwording en doelgericht veranderen

- De kunst van loslaten
- Energie effectief inzetten
- Bereiken wat er echt toe doet

berneboek.com

U vindt op deze site een ruim aanbod aan boeken voor allen die geïnteresseerd zijn in religie en spiritualiteit, liturgie en catechese, zingeving, rouwverwerking en levensbeschouwing.

Beroepsopleiding Psychosynthese

Counselor/Gids/Therapeut

Kom naar de **introductie- en adviesweekenden** 24, 25, 26 okt. en 7, 8, 9 nov. 2008

033 - 462 25 76, cphamersfoort@planet.nl
 www.psychosynthese-amersfoort.nl

EUTHANASIE

3de druk

Euthanasie, De praktijk anders bekeken. Interviews met nabestaanden

Prijs € 17,50
 ISBN: 9789040015025

Libra Libris

Trouw|Meer!

Bent u graag op de hoogte van het laatste nieuws en achtergronden op het gebied van religie en filosofie? Of wilt u uw mening ten aanzien van levensbeschouwelijke vragen graag delen met anderen? Dan is er **www.trouw.nl/meer**, de uitgesproken vrijplaats voor de beschouwende mens.

Trouw De betere krant.

Doe mee met Oktober Kennis maand
 van 1 t/m 31 oktober door heel Nederland

Oktober Kennis maand
 Meer info? **www.oktoberkennismaand.nl**

MEER INFO? **www.oktoberkennismaand.nl**

Ook adverteren? Bel of mail Trouw
 Telefoon: 020 - 562 3244 - E-mail: adverteren@trouw.nl